

Ljubljana, 7. 9. 2018

Gospod
Alojz Kovšca
predsednik Državnega sveta

Zadeva: Pobuda glede pridobitve statusa družinskega pomočnika za samostojne podjetnike

Na podlagi 66. in 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) predlagam, da se na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naslovi naslednja pobuda:

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj poda stališče glede spremembe 18.b člena Zakona o socialnem varstvu, ki bi odpravila pogoj prenehanja samostojnega podjetnika posameznika za pridobitev statusa družinskega pomočnika in s tem odpravila ugotovljeno neenakost samostojnih podjetnikov pri pridobitvi statusa družinskih pomočnikov v razmerju do zaposlenih po pogodbi o zaposlitvi, ki lahko za pridobitev statusa družinskega pomočnika trg dela zapustijo deloma ali v celoti.

Obrazložitev:

Polnoletne osebe s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletne težko gibalno ovirane osebe, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, imajo na podlagi poglavja II A Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A, v nadaljevanju: ZSV) pravico do izbire družinskega pomočnika. V 18.b členu ZSV so natančno opredeljeni pogoji za pridobitev statusa družinskega pomočnika, saj omenjeni člen med drugim določa, da se mora oseba, ki želi postati družinski pomočnik, odjaviti iz evidence brezposelnih oseb ali zapustiti trg dela. Pri tem se šteje, da je oseba zapustila trg dela v primeru, ko odpove pogodbo o zaposlitvi s polnim delovnim časom, sklene delovno razmerje s krajšim delovnim časom, samostojni podjetnik posameznik preneha ali družba z enim družbenikom preneha opravljati dejavnost. Določbe veljavnega ZSV natančno opredeljujejo tudi postopek uveljavljanja pravice do izbire družinskega pomočnika, pri čemer velja, da invalidska komisija na podlagi 18.f člena ZSV presoja primernost posameznika za družinskega pomočnika, mnenje invalidske komisije pa predstavlja podlago za sprejem končne odločitve Centra za socialno delo.

Kot je razvidno iz zakonodajnega gradiva k Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu¹ (Uradni list RS, št. 105/2006, ZSV-D), je zakonodajalec leta 2006 razširil opredelitev pojma »zapustiti trg dela« s tem, ko je med pogoje dodal tudi prenehanje podjetnika posameznika ali prenehanje opravljanja dejavnosti družbe z enim družbenikom, ki ne zaposluje drugih oseb, pri čemer ni navedel razlogov, ki bi utemeljevali omenjene spremembe. S tem je zakonodajalec podjetnikom posameznikom, kljub spremenjeni definiciji pojma podjetnika v Zakonu o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15 in 15/17, v nadaljevanju: ZGD-1), ki ne določa več, da je podjetnik fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost², temveč je to fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja³, onemogočil pridobitev statusa družinskega pomočnika.

Z omenjeno določbo je zakonodajalec povzročil neenako obravnavo oseb s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi in samostojnih podjetnikov, saj slednjim brez stvarno utemeljenega razloga onemogoča pridobitev statusa družinskega pomočnika, navkljub dejstvu, da je pridobitev omenjenega statusa možna za osebe s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za krajši delovni čas. Ravno zaradi obstoja dodatnih varovalnih mehanizmov, ki omogočajo nenehno ugotavljanje primernosti kandidata in postopka odvzema statusa družinskega pomočnika, vnaprejšnjega razlikovanja med omenjenima kategorijama posameznikov ni moč argumentirati, na kar sta že opozorila tudi Varuhinja človekovih pravic in Zagovornik načela enakosti.

V tem oziru predlagam, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti poda stališče glede morebitne spremembe 18.b člena ZSV, ki bi odpravila pogoj prenehanja podjetnika posameznika za pridobitev statusa družinskega pomočnika in uveljavila zakonsko ureditev, ki jo je določal ZSV pred letom 2006. Ministrstvo naj obenem pojasni razloge, ki po njegovem mnenju terjajo različno obravnavo posameznih kategorij oseb, in sicer zaposlenih po pogodbi o zaposlitvi, ki lahko za pridobitev statusa družinskega pomočnika zapustijo trg dela deloma ali v celoti ter samostojnih podjetnikov, ki lahko ta status pridobijo izključno v primeru celotne opustitve opravljanja dejavnosti.

Alojz Kovšca

¹ EPA 767-IV

² Definicija samostojnega podjetnika v Zakonu o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 15/05 – uradno prečiščeno besedilo in 42/06 – ZGD-1)

³ 3. člen ZGD-1